

Rechtbank Amsterdam
Sector Bestuursrecht Algemeen
Postbus 75850
1070 AW AMSTERDAM

Amsterdam, 8 november 2013

BEROEPSCHRIFT EX ART. 8:1 AWB

tegen besluit op bezwaar reclamevitrine Parnassusweg

Geachte heer, mevrouw,

Namens de Vereniging Beethovenstraat-Parnassusweg, gevestigd te Amsterdam, stel ik hierbij beroep in tegen het besluit van het dagelijks bestuur van stadsdeel Zuid van 8 oktober 2013, verzonden 14 oktober 2013, met kenmerk 2012-441, om, samengevat:

- I. het advies van de bezwaarschriftencommissie slechts gedeeltelijk over te nemen;
- II. het bezwaar ongegrond te verklaren;
- III. het besluit in primo onder aanvulling van de motivering in stand te laten; en
- IV. het verzoek om proceskostenvergoeding af te wijzen.

Een kopie van het bestreden besluit en een volmacht (incl. uittreksel KvK en statuten) treft u hierbij aan (bijlagen 1 en 2).

ACHTERGRONDEN

1. Verweerder heeft met verwijzing naar een stempeladvies van de Commissie voor Welstand en Monumenten een omgevingsvergunning verleend voor een reclamevitrine waarvan het uiterlijk volgens de vereniging zowel op zichzelf beschouwd als in verband met de omgeving, in strijd is met redelijke eisen van welstand.
2. Het betreft een op een paal geplaatste vitrine met 8 m² roterende, verlichte reclamebeelden, die zou moeten worden geplaatst op de middenstrook van de Parnassusweg, vlak voor de brug over het Zuider Amstelkanaal. Een reclamevitrine van deze omvang wordt ook wel een billboard genoemd.
3. De vereniging heeft bezwaar ingesteld tegen de omgevingsvergunning. Verweerder heeft het bezwaarschrift voorgelegd aan de commissiesecretaris van de Commissie voor Welstand en Monumenten, die vervolgens in een brief van 25 januari 2013 heeft gesteld dat de commissie geen oordeel kan geven over het object, aangezien de locatie door het stadsdeel is aangewezen en aanpassing van het uiterlijk van de kast geen reële optie zou zijn. In de brief is nog toegevoegd dat de analyse van de bezwaarmakers, als zou de kast niet passen in het straatbeeld, niet wordt onderschreven.

4. Op verzoek van de vereniging heeft de Commissie Welstand en Monumenten Midden Nederland een second opinion uitgebracht. De conclusie van deze op 19 maart 2013 uitgebrachte second opinion is dat het plan in strijd is met redelijke eisen van welstand.
5. Dit oordeel is bestreden door de Commissie voor Welstand en Monumenten in een reactie van 12 april 2013. Bij brief van 21 mei 2013 heeft de Commissie Welstand en Monumenten Midden Nederland hierop weer gereageerd.
6. De Adviescommissie Bezwaarschriften (hierna: AB) concludeert in haar advies van 9 juli 2013 aan verweerder dat de omgevingsvergunning niet in stand kan blijven wegens strijd met artikel 2.10 lid 1 sub c (strijd met het bestemmingsplan) en artikel 2.10 lid 1 sub d (strijd met redelijke eisen van welstand) van de Wabo. Wat betreft dit laatste punt stelt de AB dat het plaatsen van de reclamevitrine op onderhavige locatie ook van invloed is op de gordel '20-'40 aan de overzijde van de brug (Plan Zuid). De Commissie voor Welstand en Monumenten heeft dit volgens de AB ten onrechte buiten beschouwing gelaten. Daarom kan het advies van deze commissie volgens de AB niet aan het besluit ten grondslag worden gelegd. Wat betreft de geconstateerde strijd met het bestemmingsplan stelt de AB dat uit de ruimtelijke onderbouwing niet is gebleken dat een zorgvuldige afweging is gemaakt van alle betrokken belangen, zoals het belang van de aanvrager bij plaatsing van het bouwwerk aan de ene kant en het belang van de omwonenden bij het behoud van de kwaliteit van hun leefomgeving aan de andere kant.
7. Verweerder is in het bestreden besluit contrair gegaan en heeft daartoe, samengevat, het volgende overwogen. Het advies van de AB is met de Commissie voor Welstand en Monumenten besproken. Hierbij is gebleken dat zowel in de ten tijde van het primaire besluit als in de sinds 9 september 2013 geldende welstandsnota niet concreet geregeld is of de invloed op een ander welstandsgebied bij de welstandsbeoordeling moet worden meegewogen. De Commissie voor Welstand en Monumenten heeft daarom geen aanleiding gezien om de impact van het bouwwerk op de gordel '20-'40 aan de overzijde van de brug (Plan Zuid) alsnog bij de welstandsbeoordeling mee te wegen. Uit de welstandsnota blijkt ook niet dat de opsteller de bedoeling heeft gehad dat bij de welstandsbeoordeling van een object in het ene welstandsgebied ook de impact op het naastgelegen welstandsgebied moet worden meegewogen, aldus (kennelijk) de Commissie voor Welstand en Monumenten, die volgens verweerder ten overvloede nog heeft opgemerkt dat de afstand te groot zou zijn om überhaupt enige invloed uit te kunnen oefenen.
8. Verweerder heeft de ruimtelijke onderbouwing aangevuld met een relaas over haar contractuele verplichting jegens vergunninghouder JCDecaux om vijf reclamevitрины in het stadsdeel te plaatsen. Daarnaast is een en ander aangevoerd over de breedte van de Parnassusweg, waardoor geen verkeershinder zal ontstaan en geen grote hinder zal optreden voor de omwonenden of gebruikers van de kantoren. Voorts zijn reclameobjecten volgens verweerder onderdeel van de openbare ruimte en zijn er op de Parnassusweg nog nauwelijks andere reclame-objecten in de openbare ruimte aanwezig. Plaatsing van de reclamevitrine zou daarom niet in strijd zijn met een goede ruimtelijke ordening.

9. De vereniging heeft de Commissie Welstand en Monumenten Midden Nederland verzocht te reageren op het bestreden besluit. De reactie d.d. 16 oktober 2013, opgesteld door adviseur ruimtelijke kwaliteit ir. R.P.C. Hendriks, is bijgevoegd (bijlage 3).

BEROEPSGRONDEN

De vereniging kan zich niet met het besluit verenigen en voert daartoe het volgende aan.

Strijd met redelijke eisen van welstand

1. De beoordeling of aan redelijke eisen van welstand wordt voldaan, dient te geschieden op basis van de welstandsnota die van kracht is ten tijde van het besluit op bezwaar. Vgl. ABRvS 6 maart 2013, LJN BZ3381, AB 2013, 182 m.nt. L.M. Koenraad. Dit is in dit geval de welstandsnota 'De Schoonheid van Amsterdam 2013', die op 9 september 2013 in werking is getreden. In deze welstandsnota is voor elk gebied binnen de stad het gewenste welstandsniveau aangegeven. Het gebied waar de reclamevitrine is beoogd, is de Prinses Irenebuurt (0605). Dit gebied heeft het welstandsniveau 'Bijzonder (sterk)'. Dit welstandsniveau is bedoeld voor gebieden waar van een ontwerp mag worden verwacht, dat het een bijdrage levert aan de kwaliteit van de omgeving en aan de kwaliteit van het bouwwerk op zichzelf. Dit zijn onder meer de gebieden met een groot belang voor het aanzien van de stad. Ook het tegenover de brug gelegen gebied, de Stadionbuurt/ Beethovenbuurt (0420), heeft het welstandsniveau 'Bijzonder (sterk)'.
2. De welstandsnota kent een aantal algemene criteria die als een vangnet onder alle andere genoemde criteria liggen en in die zin ook een rol spelen bij de beoordeling van bouwplannen. Dit zijn de 'algemene welstandscriteria'. Zie p. 29. Deze algemene welstandscriteria kunnen onder meer van toepassing zijn op 'scharnierpunten'. Dit zijn locaties op het raakvlak van verschillende gebiedstypen met betekenis op een hoger schaalniveau, bijvoorbeeld een entree naar de stad. Op p. 29 is verder gesteld: "Hier kan het voorkomen dat de gebiedscriteria slechts ten dele van toepassing zijn, of er tegelijkertijd overwegingen vanuit de aangrenzende gebieden nodig zijn. Bij een beoordeling zijn de algemene criteria hier vanwege hun abstractere toon geschikter dan de meer specifieke gebiedscriteria."
3. De vereniging concludeert uit het bovenstaande dat in de welstandsnota wel degelijk is voorzien in situaties waar een object impact kan hebben op een aangrenzend gebied. Onder meer voor deze gevallen zijn in de welstandsnota de algemene criteria gegeven. Ook de Commissie Welstand en Monumenten Midden Nederland is deze mening toegedaan. Dit blijkt uit de reactie d.d. 16 oktober 2013. De algemene criteria worden genoemd op p. 30 van de welstandsnota 'De Schoonheid van Amsterdam 2013':

A. Relatie tussen vorm, gebruik en constructie

Van een bouwwerk wordt verwacht dat de verschijningsvorm een relatie heeft met het gebruik ervan en de wijze waarop het gemaakt is, terwijl de vormgeving daarnaast ook zijn eigen samenhang en logica heeft.

B. Relatie tussen bouwwerk en omgeving

Van een bouwwerk wordt verwacht dat het een positieve bijdrage levert aan de

kwaliteit van de openbare (stedelijke of landschappelijke) ruimte. Daarbij worden hogere eisen gesteld naarmate de openbare betekenis van het bouwwerk of van de omgeving groter is.

C. Betekenissen van vormen in sociaal-culturele context

Van een bouwwerk wordt verwacht dat verwijzingen en associaties zorgvuldig worden gebruikt en uitgewerkt, zodat er concepten en vormen ontstaan die bruikbaar zijn in de bestaande maatschappelijke realiteit.

D. Evenwicht tussen helderheid en complexiteit

Van een bouwwerk wordt verwacht dat er structuur is aangebracht in het beeld, zonder dat de aantrekkingskracht door simpelheid verloren gaat.

E. Schaal en maatverhoudingen

Van een bouwwerk wordt verwacht dat het een samenhangend stelsel van maatverhoudingen heeft dat beheerst wordt toegepast in ruimtes, volumes en vlakverdelingen.

F. Materiaal, textuur, kleur en licht

Van een bouwwerk wordt verwacht dat materiaal, textuur, kleur en licht het karakter van het bouwwerk zelf ondersteunen en de ruimtelijke samenhang met de omgeving of de te verwachten ontwikkeling daarvan duidelijk maken.

4. In het onderhavige geval zal ten eerste criterium B van belang zijn. Dit criterium houdt in dat van een bouwwerk wordt verwacht dat het een positieve bijdrage levert aan de kwaliteit van de openbare (stedelijke of landschappelijke) ruimte. Beoordeeld moet dus worden of sprake zal zijn van een positieve bijdrage van het object aan de kwaliteit van de openbare ruimte. Gelet hierop had verweerder zich niet mogen baseren op het advies van de Commissie voor Welstand en Monumenten, die alleen maar heeft gesteld dat het object geen afbreuk doet aan de kwaliteit van de openbare ruimte en niet heeft getoetst aan criterium B.
5. Ten tweede zullen criterium E en F van toepassing zijn. Criterium E houdt in dat een bouwwerk een samenhangend stelsel van maatverhoudingen moet hebben dat beheerst wordt toegepast in ruimtes, volumes en vlakverdelingen. Criterium F vereist dat het materiaal, textuur etc. van het bouwwerk de ruimtelijke samenhang met de omgeving duidelijk maken. Ook aan deze criteria is niet getoetst.
6. Naar de mening van de vereniging is de vergunde reclamevitrine veel te groot en uitgevoerd in materialen die niet in samenhang met de omgeving staan. De reclamevitrine is daardoor detonerend. Het object zal volgens de aanvulling op de second opinion van 21 mei 2013 worden beleefd als een storend grafisch vlak dat visueel zal concurreren met de bestaande onderdelen op de achtergrond, die vanuit het zuiden gezien worden gevormd door het ensemble van Plan Zuid en de bouwwerken en beeldhouwwerken die onderdeel zijn van de brug.
7. De vereniging wijst in dit verband ook op de reactie van de Commissie Welstand en

Monumenten Midden Nederland d.d. 16 oktober 2013. In deze reactie wordt - in reactie op de opmerking dat de afstand tussen het object en de gordel '20-'40 te groot zou zijn - betoogd dat de fotomontage van de vereniging visueel duidelijk maakt dat wel degelijk sprake is van invloed op de gordel '20-'40 aan de overzijde van de brug.

8. De vereniging wijst er nog op dat de gordel '20-'40 en de brug op de nominatie staan om op grond van artikel 35 Monumentenwet 1988 te worden aangewezen als beschermd stadsgezicht. De procedure hiervoor is op 15 november 2012 gestart en wordt naar verwachting vóór 1 januari 2014 afgerond. De bewoners van de Prinses Irenebuurt zouden straks graag een ongestoord uitzicht op dit beschermde stadsgezicht willen hebben.
9. Samenvattend kan worden gesteld dat het object van invloed zal zijn op twee welstandsgebieden, die beide het welstandsniveau 'Bijzonder (sterk)' hebben. De betekenis van de omgeving van het beoogde bouwwerk is dus groot te noemen, hetgeen meebrengt dat voor het eventueel toelaten daarvan zorgvuldig moet worden bekeken of het wel een positieve bijdrage aan de kwaliteit van de openbare ruimte levert, of de maatverhoudingen beheerst worden toegepast en of het bouwwerk de ruimtelijke samenhang met de omgeving duidelijk maakt. Naar de mening van de vereniging voldoet de vergunde reclamevitrine niet aan deze criteria. Zoals gesteld in de second opinion van de Commissie Welstand en Monumenten Midden Nederland, zal de reclamevitrine afbreuk doen aan de belevingskwaliteit van de Parnassusweg als stedelijke route en - zie de aanvulling van 21 mei 2013 - zelfs een prominente negatieve rol spelen, vooral omdat deze afleidt van de brug en de gebouwen van Plan Zuid langs de Parnassusweg.
10. De conclusie is dan ook dat niet aan redelijke eisen van welstand wordt voldaan en dat de omgevingsvergunning had moeten worden herroepen.

Strijd met het bestemmingsplan

11. De onderhavige locatie valt onder het bestemmingsplan Prinses Irenebuurt e.o. De gronden ter plaatse zijn bestemd voor Verkeer en verblijfsruimte en aangewezen voor: rijwegen, fiets- en voetpaden met inbegrip van bijbehorende ongebouwde parkeervoorzieningen en bermen, alsmede voor openbare ruimte en groen- en speelvoorzieningen. Het bouwwerk is in strijd met artikel 13 lid 1 van het bestemmingsplan, aangezien het niet ten dienste van de bestemming Verkeer en verblijfsruimte staat.
12. Ingevolge artikel 2.12 lid 1 onder a van de Wabo kan een omgevingsvergunning ondanks strijdigheid met het bestemmingsplan worden verleend indien de reclamevitrine niet in strijd is met een goede ruimtelijke ordening en de motivering van het besluit een goede ruimtelijke onderbouwing bevat.
13. In het bestreden besluit is in dit verband een en ander aangevoerd over de breedte van de Parnassusweg, waardoor geen verkeershinder zal ontstaan en geen grote hinder zal optreden voor de omwonenden of gebruikers van de kantoren. Verweerder verwijst naar

de reclamevitrine bij het Leidsebosje die op een veel drukker punt zou staan en die niet tot verkeershinder zou leiden. Voorts zijn reclameobjecten volgens verweerder onderdeel van de openbare ruimte en zijn er op de Parnassusweg nog nauwelijks andere reclameobjecten in de openbare ruimte aanwezig. Plaatsing van de reclamevitrine zou daarom niet in strijd met een goede ruimtelijke ordening zijn.

14. Dit overtuigt de vereniging niet. Er is in dit geval niet gebleken van belangen die zwaarder moeten wegen dan het algemeen belang van een goede inrichting en een hoge kwaliteit van de openbare ruimte waarop de bewoners van de Prinses Irenebuurt aanspraak kunnen maken gezien het gestelde in de vorige en de huidige welstandsnota.
15. In dit verband is ook het Kwaliteitsplan Zuideramstel 'Visie openbare ruimte' van belang. Dit kwaliteitsplan is in augustus 2001 vastgesteld en voor zover de vereniging weet nog steeds van toepassing op het grondgebied van het voormalige stadsdeel Zuideramstel. Op p. 19 van dit kwaliteitsplan is vermeld:

“Kwaliteit

Het eerste sleutelbegrip is kwaliteit. De kwaliteit wordt o.a. bepaald door de duurzaamheid, de visuele aantrekkelijkheid, bruikbaarheid van de openbare ruimte. De kwaliteit van de inrichting van de openbare ruimte in ZuiderAmstel zal verbeterd worden door:

- ruimte te maken voor verblijven in de openbare ruimte
- wegprofielen consequent in te delen
- duurzame materialen toe te passen
- de hoeveelheid straatmeubilair te minimaliseren
- bewoners/gebruikers bij de inrichting van de directe woonomgeving te betrekken
- gericht beheer toe te passen”

16. Het zonder overleg met de bewoners toestaan van een grote reclamevitrine in de openbare ruimte is niet in overeenstemming met het in dit kwaliteitsplan neergelegde beleid. De visuele aantrekkelijkheid van de openbare ruimte wordt daarmee aangetast. Een reclamevitrine kan niet worden aangemerkt als straatmeubilair, maar is wel een object in de openbare ruimte. Er zijn ter plaatse al meer dan genoeg storende objecten in de openbare ruimte, waaronder twee mupi's op de brug.
17. Ook het gestelde omtrent de verkeersveiligheid overtuigt niet. Verweerder heeft op dit punt geen rapportage, bijvoorbeeld van de verkeerscommissie, in het geding gebracht. Een vergelijking met het Leidsebosje gaat niet op, omdat de verkeerssituatie daar veel overzichtelijker is, zonder ventwegen achter de fietspaden en minder afslaand verkeer. Overigens heeft de verkeerspolitie destijds tegen plaatsing van de reclamevitrine op het Leidsebosje geadviseerd.
18. Er is ook geen noodzaak de reclamevitrine juist op deze plaats toe te staan. Het enkele feit dat op grond van een contract met een commerciële partij vijf reclamevitrines in het stadsdeel moeten worden geplaatst en er elders in het stadsdeel geen geschikte locaties meer zijn, kan geen reden zijn om de vitrine dan maar op de onderhavige locatie toe te staan. Een foute inschatting van verweerder bij het aangaan van het contract mag niet

worden afgewenteld op (onder meer) de bewoners van de Parnassusweg die op de reclamevitrine zullen moeten uitkijken.

19. De vereniging verwijst in dit verband ook naar het gestelde op p. 5 onder punt 8 van dit beroepsschrift omtrent de aanwijzing van de gordel '20-'40 (inclusief de brug) als beschermd stadsgezicht. De gevolgen van plaatsing van deze meer dan vijf meter hoge reclamevitrine voor het toekomstige beschermde stadsgezicht dienen tezamen met alle andere belangen in het kader van een goede ruimtelijke ordening te worden betrokken. Verweerder heeft verzuimd de nadelige effecten van de reclamevitrine op het toekomstige beschermde stadsgezicht in de belangenafweging te betrekken.
20. In het bestreden besluit is gesteld dat reclameobjecten een onderdeel van de openbare ruimte zijn. In dit verband wijst de vereniging op de reactie van de Commissie Welstand en Monumenten Midden Nederland d.d. 16 oktober 2013: “Bij ons is geen (ruimtelijk) beleidsstuk bekend waaruit blijkt dat het wenselijk is om reclameobjecten aan de openbare ruimte toe te voegen.” Ook de vereniging kent een dergelijk beleidsstuk niet.
21. De vereniging is wel op de hoogte van de door de deelraad van voormalig stadsdeel Oud-Zuid vastgestelde Beleidsregels contractreclame Amsterdam Oud Zuid 2005 voorzover deze dienen ter toetsing aan redelijke eisen van welstand, als bedoeld in de Woningwet. Deze beleidsregels waren van toepassing in Stadsdeel Zuid voor zover het betreft het grondgebied van het voormalige Stadsdeel Oud-Zuid (zie Stadsdeelnieuws 19 mei 2010). De beleidsregels zijn vervallen bij de inwerkingtreding van de welstandsnota 'De Schoonheid van Amsterdam 2013' op 9 september 2013. Ten tijde van de vaststelling van deze beleidsregels was het plaatsen van reclamevitрины als de onderhavige kennelijk niet aan de orde. De beleidsregels hebben geen betrekking op deze reclamevitрины, wel op mupi's. Een mupi is in artikel 1 gedefinieerd als een reclame en/of informatiezuil te plaatsen in de openbare ruimte. Mupi's kunnen ingevolge het bepaalde in artikel 9 lid 2 onder b geplaatst worden in doorgaande wegen, echter niet in stedenbouwkundig evident belangrijke zichtlijnen. De maximale hoogte van een mupi is in artikel 9 lid 2 onder a gesteld op 260,8 cm. De onderhavige reclamevitrine heeft een hoogte van 548 cm en voldoet dus niet aan de beleidsregels die tot 9 september 2013 van toepassing waren in het gebied aan de overkant van de brug.
22. In het bestreden besluit is - na het betoog over bestaande contractuele verplichtingen om vijf reclamevitрины in het stadsdeel te plaatsen - gesteld dat voor de onderhavige locatie is gekozen “omdat in de directe omgeving zich weinig woningen bevinden zodat er weinig omwonenden eventuele hinder zullen ondervinden”. Even verderop is gesteld dat het object geen grote hinder zal geven voor de omwonenden of gebruikers van de kantoren. Hiermee erkent verweerder dat er wel sprake zal zijn van hinder door de aanwezigheid van het object. Anders dan verweerder stelt, zijn er ter plaatse veel omwonenden die deze hinder zullen ondervinden. De vereniging heeft onweersproken aangevoerd dat er aan de oostzijde van de Parnassusweg 48 appartementen zijn waarvandaan direct zicht is op de vergunde locatie en dat gezien de grootte van het object en de roterende verlichte beelden, te verwachten is dat de bewoners van de appartementen ernstige hinder zullen ondervinden.

23. De conclusie is dan ook dat de vergunde reclamevitrine in strijd is met een goede ruimtelijke ordening en verlening van een omgevingsvergunning ook om die reden dus niet mogelijk is. Verweerder heeft dit miskend.

Kostenvergoeding

24. Verweerder heeft het verzoek om kostenvergoeding ten onrechte afgewezen. In dit verband wordt gewezen op het volgende.
25. De Commissie voor Welstand en Monumenten heeft in reactie op het bezwaarschrift gesteld geen oordeel te kunnen geven over het object, aangezien de locatie door het stadsdeel aangewezen is en aanpassing van het uiterlijk van de kast geen reële optie zou zijn (brief van 25 januari 2013). Gezien deze opvatting had de Commissie voor Welstand en Monumenten nimmer een stempeladvies “Geen bezwaar” mogen geven, maar had zij verweerder moeten berichten dat zij van mening is dat zij geen oordeel kan geven. Door toch een stempeladvies te geven heeft zij ten onrechte de indruk gewekt dat het object aan redelijke eisen van welstand voldoet, hetgeen heeft geleid tot het besluit in primo en de noodzaak voor de vereniging om bezwaar te maken en een second opinion aan te vragen.
26. Zoals de vereniging in de bezwaarprocedure heeft aangevoerd, moet deze onrechtmatige handelwijze van de Commissie voor Welstand en Monumenten aan verweerder worden toegerekend. De welstandscommissie maakt immers als orgaan deel uit van de gemeente en het komt voor risico van verweerder als zij door een onrechtmatig gegeven advies een bouwwerk vanuit welstandelijk oogpunt ten onrechte aanvaardbaar acht.
27. Met de second opinion was blijkens de factuur van 5 april 2013, een bedrag van € 647,35 gemoeid. Bij brief van 10 april 2013, afgegeven op het stadsdeeltkantoor op dezelfde datum, heeft de vereniging de factuur aan het secretariaat van de AB doen toekomen. Met het advies van 16 oktober 2013 zijn ook kosten gemoeid. De factuur hiervoor heeft de vereniging nog niet ontvangen. Deze kosten alsmede de kosten van rechtsbijstand komen conform artikel 2, eerste lid, van het Besluit proceskosten bestuursrecht voor vergoeding in aanmerking.

MET CONCLUSIE:

Tot gegrondverklaring van het beroep en vernietiging van het bestreden besluit, een en ander onder toekenning van een vergoeding voor de in het kader van deze beroepsprocedure gemaakte kosten.

Hoogachtend,

F.C.S. Warendorf,
gemachtigde